

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2012, Volume: 7, Number: 2, Article Number: 4C0137

NWSA-HUMANITIES

Received: March 2012

Accepted: April 2012

Series : 4C

ISSN : 1308-7320

© 2010 www.newwsa.com

Bahar Eroğlu

Karadeniz Technical University

bahareroglu@hotmail.com

Trabzon-Turkey

**İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI DÖNEMİ (1939-1945) TÜRK SİYASETİNİN KÖŞE YAZILARI
ÜZERİNDEN İNŞASI: CUMHURİYET GAZETESİ ÖRNEĞİ**

ÖZET

Araştırmanın amacı, *İkinci Dünya Savaşı Türkiye'sinde* iktidarın iç siyasetle ilgili olarak "olumsuz yorum yapılmaması talimatı"na; dış siyasetle ilgili olarak ise uluslararası ilişkilerde yürüttüğü "Denge Siyaseti"ne ilişkin gazetecilerin/köşe yazarlarının yaklaşımlarının keşfedilmesidir. Bu amaçla, Cumhuriyet Gazetesi'nde 1938-1946 yılları arasında yayınlanmış toplam 11,078 köşe yazısı ve 10,434 köşe yazısı başlığı içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir. Araştırma sonucunda, diğer sınıflandırma ölçütlerine göre, dış politika ilgili yorumsuz başlıkların en yüksek, iç politika ile ilgili negatif başlıkların ise en düşük orana sahip olduğu dolayısı ile gazetecilerin/köşe yazarlarının yaklaşımının iktidarın iç ve dış siyasetle ilgili yaklaşımına uygun olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: İkinci Dünya Savaşı, Türk Basını,
Propaganda, Cumhuriyet Gazetesi

**CONSTRUCTION OF TURKISH POLITICS IN THE SECOND WORLD WAR ERA
(1939-1945) THROUGH COLUMNS: THE CASE OF CUMHURİYET (REPUBLIC)
NEWSPAPER**

ABSTRACT

The aim of this study is to explore the approaches of journalists/columnists regarding the directive of "avoiding criticism" about internal politics and regarding the politics of balance, which constituted the main axis of Turkish foreign policy during the period. To this end, a total of 11,078 columns and 10,434 titles published in *Cumhuriyet* between 1938 and 1946 were examined using the content analysis method. It was concluded at the end of the study that while neutral titles on foreign politics had the highest rate, negative titles on domestic politics had the lowest rate; which indicates that the stances taken by journalists/columnists in the period were in line with the approach of the government on domestic and foreign politics.

Keywords: Second World War, Turkish Press, Propaganda,
Cumhuriyet Newspaper

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Demokrasinin ya da liberalizmin faşizm, Nazizm ve sosyalizm gibi öteki rejimlere karşı yeniden güç kazanması sonucunu doğuran İkinci Dünya Savaşı (Heywood, 2011; McNeil, 2001; Best&vd., 2008) yılları Türkiye için Atatürk'ün ölümü ile yeniden biçimlenen siyasi konjonktürün, sonrasında çok partili hayata geçişin gerekçelerinin oluşmasının ve akıl tutulması şeklinde nitelendirilebilecek savaş haline coğrafi yakınlığının da etkisi ile damgasını vurduğu yıllardır. Bu dönemde Türkiye'nin ulusal ve uluslararası siyasetini belirleyen Cumhuriyet Halk Partisi ve partinin genel başkanı aynı zamanda cumhurbaşkanı olan "Milli Şef" İsmet İnönü'dür. Genç bir cumhuriyet olarak yaşadığı olumsuz ekonomik koşullar nedeniyle savaşa girmeme kararı alan ancak sürekli savaşa girme riski ve olumsuz ekonomik koşullar altında tek parti iktidarına özellikle İsmet İnönü'ye tepkilerin de arttığı bir dönemdir. Propagandanın tarihte görülmediği kadar yoğun olduğu bu dönemde haber kaynağı sadece resmi kanallar olduğundan köşe yazıları önemli bir etki gücüne sahiptir. Bu noktada çalışmada 1924 yılında kurulan ve Türkiye'nin en köklü gazetesi olan Cumhuriyet'te 1938-1946 yılları arasında yayınlanan köşe yazıları başlıkları üzerinden, Türkiye'nin döneme özgü siyasi, ekonomik ve toplumsal koşullarında iktidarın ve savaşan taraf ülkelerin yoğun denetimi ve baskısı altında kalan basın, 2. Dünya Savaşı dönemi Türk dış siyasetinin ana eksenini oluşturan denge siyasetinin ve taraf devletlerarasındaki propagandanın bir aracı olarak nasıl kullanıldığı, gazeteci/yazarların bu ortama ilişkin tavrının ne olduğu içerik analizi yöntemi ile ortaya koyulacaktır. Çalışmanın "Dünyanın İkinci Büyük Savaşı: Dönem Koşulları ve Türkiye" başlıklı birinci bölümünde, savaşın ana hatları ve Türkiye'nin izlediği yol haritası değerlendirilecek, ikinci bölümde ise savaş döneminde basının propaganda aracı olarak nasıl kullanıldığı ve Cumhuriyet gazetesinin yayın siyaseti üzerinde durulacaktır. İkinci Dünya Savaşı sürecinde gerçekleştirilen propagandayı Cumhuriyet Gazetesi üzerinden ortaya koymayı amaçlayan araştırmaya dair amaç, yöntem ve bulgular bir sonraki bölümde sunulacak, elde edilen sonuçlar genel değerlendirme bölümünde tartışılacaktır.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

İkinci Dünya Savaşı'nın 7 yılını kapsayan Cumhuriyet Gazetesi arşiv taraması, sınıflandırma sistemi oluşturulması, uygulanması, sonucunda döneme ilişkin ulusal ve uluslararası siyasete dair istatistiksel verilere ulaşılması süreçleri doğrultusunda gerek uygulama, gerek kapsam gerekse elde edilen sonuçları açısından bir ilki gerçekleştiren araştırma bu yönü ile özgün bir nitelik taşımaktadır.

3. DÜNYANIN İKİNCİ BÜYÜK SAVAŞI VE TÜRKİYE: DÖNEM KOŞULLARI, DENGE ARAYIŞLARI (WORLD'S SECOND GREAT WAR AND TURKEY: CONDITIONS OF THE PERIOD AND QUESTS FOR BALANCE)

2.Dünya Savaşı, İngiltere, Fransa, Sovyetler Birliği, Amerika Birleşik Devletleri ve Çin'in; Müttefik ya da İttifak Devletleri, Almanya, İtalya ve Japonya'nın; Mihver Devletleri olarak katıldığı Dünya tarihinin en kanlı savaşıdır. Almanya'nın Polonya'yı 1 Eylül 1939'da işgalinden sonra Fransa, Britanya İmparatorluğu ve İngiliz Milletler Topluluğuna dâhil olan ülkeler Almanya'ya savaş ilan etmiş, iki yıl içinde Almanya Avrupa topraklarının çoğunu ele geçirmiştir. Savaşın başladığı günlerde Türkiye'nin dış siyasetini belirleyen İsmet İnönü'ydü. Koloğlu'na göre (1994: 67) "bu siyaset savaşa girmemeye ve savaş halindeki ideolojiler (liberalizm, faşizm, sosyalizm) arasında tercih yapıyor görünmemeye dayanıyordu. 1939 Mayısında Alman Von Papen Hitler'den İnönü ile arasında yakınlaşmaya neden olan bir mesaj

getirdi. Fransa'nın yenilmesinden sonra gerek Alman h k meti gerekse Türkiye'deki Alman destekçileri Almanya ile bir anlaşma sürecine girilmesini istiyordu. 23 Haziran 1939 tarihinde Türkiye ve Fransa arasında Hatay'ın Anayurda Katılması Anlaşması imzalandı. 19 Ekim 1939 tarihinde ise Türkiye, İngiltere ve Fransa arasında "Dostluk Anlaşması" imzalanmış, Sovyetler Birliği imzalanan bu anlaşma nedeni ile Türkiye ile herhangi bir anlaşma yoluna gitmemiştir. 21 Şubat 1940 tarihinde Bakanlar Kurulu'na önemli yetkiler veren Milli Korunma Yasası y r rl ge girerken, 25 Kasım 1940 tarihinde İstanbul, Edirne, Kırklareli, Tekirdağ, Çanakkale ve Kocaeli'nde sıkıyönetim ilan edildi. Savaş boyunca h k met sıkıyönetimin tanıdığı yetkileri kullanır (Topuz, ty: 96). 4 Mart 1941 yılında Hitler, Alman elçisi Von Papan ile İsmet İnönü'ye mesaj göndermesi Almanya ile Türkiye arasında önemli bir yakınlaşmanın daha yaşanmasına neden olur. 18 Haziran'da ise Türkiye ile Almanya arasında Ankara'da saldırmazlık anlaşması imzalanır ve 22 Haziran'da da Türkiye Alman-Rus savaşı karşısında tarafsızlığını ilan eder.

Savaşı müttefiklerin kazanacağı belirginleşince Almanya ile ekonomik ve siyasal ilişkiler kesilir. 1943 Ocak ayında Adana'da İnönü ve Churchill, 4 Aralık'ta bu kez Kahire'de İnönü, Roosevelt ve Churchill arasında 2. Dünya Savaşı'na katılma görüşmesi yapılır. TBMM, 2 Ağustos 1944 tarihinde Almanya ile 3 Ocak 1945'te ise Japonya ile ilişkilerin kesilmesine; 23 Şubat 1945 yılında ise, Birleşmiş Milletler Konferansı'na katılmak için, Almanya ve Japonya'ya savaş ilanına karar verir. 8 Mayıs 1945 tarihinde Almanya teslim olur.¹ Dünyayı Mihver Devletleri ve Büyük İttifak/Müttefik Devletleri diye ikiye ayıran, nükleer silahların kullanıldığı tek savaş olan, Yahudi Soykırımı gibi kitlesel ölümlerin yaşandığı, yirmi sekiz milyon sivil, elli milyon kişinin hayatını kaybettiği II. Dünya Savaşı insanlık tarihine en kanlı savaş olarak geçer.

4.SAVAş DÖNEMİ PROPAGANDA ARACI OLARAK TÜRK BASINI VE CUMHURİYET GAZETESİ (TURKISH PRESS AND CUMHURİYET NEWSPAPER AS INSTRUMENTS OF PROPAGANDA IN THE WAR PERIOD)

Savaş koşulları, iktidar ve basın üzerinde her zamankinden daha gözle görünür bir etki gücüne sahiptir. Dünyanın en büyük ikinci savaş deneyimi ise sadece Türkiye için değil tüm dünya devletleri için belki de en yerinde tanımlama ile daha çok propaganda savaşıdır. İlk dünya savaşı deneyiminin ötesine geçen bir yanı ile daha bilimsel daha yeni teknik ve yöntemler propaganda sahasına evrilmiştir. Demokrasinin çok uzak olduğu dönem özellikle yeni kurulan bir devletin büyüme sancı ya da kaygılarını bir ileri boyuta taşıyarak uluslararası siyasette konjonktürel ve jeopolitik doğrultuda özne olma fakat taraf olmama noktasına ulaştırmıştır. Basın  zg rl ğ  açısından ise bu travmatik etki otoriter bir kavrayışa ivme kazandırmıştır. Aslolan eleştiriye olanak tanımayacak biçimde hükümetin ya da devletin düşünsel ve eylemsel bakımdan desteklenmesidir.

İktidarın savaş döneminde gerçekleştirdiği baskıların hukuki gerekçesi hazırlayan Cumhuriyetin ilk basın yasası olan 1931 tarihli Matbuat Kanunu, 1924 tarihli Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'ndan farklı olarak, iktidara sansür, yayınları kapatma ve toplama gibi geniş ve keyfi yetkiler tanıyan dolayısı ile basını sıkı denetim altına alan bir kanundur (Tanilli, 1980: 46-47). 1938 yılında Basın Kanunu'nda yapılan değişiklik hükümetin son derece geniş yetkilere sahip olmasına neden olmuştur (Topuz, 2003: 169). Basın Birliği Kanunu ve Türk Basın Birliği ve Matbuat Umum Müdürlüğü aracılığı ile h k met dönem dönem

¹ Kronolojik veriler için Bkz. Orhan Bayrak, 1918-2000 "Türkiye Cumhuriyeti Tarihi" Sözlüğü, Milenyum Yayınları, İstanbul, 2000.

basın organlarını kapatmıştır. Süre sınırlamasının olmadığı bu kapatma kararları bazı yayın organlarının bir daha açılmamasına hatta yayın hayatının sona ermesine neden olmuştur. Öte yandan bu kararlar, haberlerin içeriği, sayfa sayısı, puntosunu belirlerken, yorumlar üzerinde de etkiliydi (Topuz, 1993: 70-71; Topuz, 2003: 167-169). Hükümet, çok önemli bir propaganda aracı olan gazeteleri Basın Yayın Genel Müdürlüğü'nden gelen emirler yolu ile denetliyordu. Topuz'un Ziyat Ebüzziya'nın arşivinden aktardığına göre (2003: 167-168) "sansasyonel başlık yazılmayacak, Türk rejiminin ve bu rejimin ideolojisinden başka diğer rejim ve ideolojilere ait yayın yapılmayacaktır" gibi talimatlar basının iktidarın resmi yayın organı şeklinde algılanmalarının dahası gazetelerin tirajlarının çok düşük olmasının nedenlerinden başında geliyordu. Gazetelerin tirajlarındaki düşük oranın nedenlerinden bir diğeri ise dönemin ekonomik koşullarının ağırlığından kaynaklanan kağıt sıkıntısıydı (Koloğlu, 1994: 67).

Cumhuriyet, Akşam, Tan, Vatan, Yeni Sabah, Tanin ve Tasvir-i Efkar dönemin önemli gazeteleriydi ve Türk Basınının savaş karşısında aldığı tutum Topuz'a göre genel olarak farklılıklar gösteriyordu (2003: 170). Yine Topuz'a göre (ty:96), "bazı gazeteler savaşı kesinlikle Almanların kazanacağına inanmışlardır. Almanlarla sıkı bir dostluk politikasını savunurlar. Tasvir-i Efkar ve Cumhuriyet'in bazı yazarları bu eğilimdedir. Akşam, Vatan ve Tanin Müttefikleri tutarlar ama Sovyetlerin ilerlemesini kuşku ile karşılarlar. Tan ise bütünü ile Müttefiklerden yanadır. Hem faşizme, hem de kapitalist emperyalizme karşıdır. Tan'da Sovyet dostluğunun övgüsü yapılır. Bu da bütün öteki gazetelerde geniş tepkiler uyandırır. Bir yandan da Turancı ve milliyetçi akımlar vardır". Basının savaş ve dolayısı ile savaşan devletler karşısında alacağı tavra yönelik olarak hükümetin Alman yanlısı siyaseti destekleyen yorumlara karşı destekleyici tavrı 1944 yılından sonra yerini bu siyasetin savunucularına karşı tutuklamalara varan bir dönüşüm geçirmiştir. Savaşın sona ermesi ile bu kez basın dünyası büyük tartışma ve hesaplaşmalara sahne olur.²

Savaş sürecinde taraf devletler Türk basınına geziler düzenlemek³, haber ajanslarını desteklemek, talimatlar göndermek şeklinde etkilemeye çalışarak ya da doğrudan gazete ve dergi çıkarmak yolu ile propaganda çalışmalarını yürüttüler (Topuz, t.y.: 97). Taraf devletlerin propaganda gayretleri içinde en belirgin biçimde öne çıkan ise Alman dolayısı ile Hitler'in propagandasıydı. Türkiye'nin koşullarına uygun olarak "Tek adam tek millet" siyaseti önce Atatürk ve Hitler'i ulusal kahramanlık yönünden özdeşleştirecek (Glasneck, t.y., 15-16) ardından Milli Şef İnönü ile yakınlaşmaya varacak Gobbels'in kampanya ustalığını sergileyeceği bir sürecin önünü açacaktı.

Bir diğer propaganda aracı ise radyoydu. Gerek miğfer devletleri özellikle Almanya, gerekse müttefik devletler içinde ABD ve İngiltere radyoda Türkçe yayınlar gerçekleştiriyorlardı. Radyo Türkiye için yeni ve henüz yaygınlaşmamış bir iletişim aracı dolayısı ile sınırlı bir dinleyici kitlesine sahip olmasına rağmen yayınları daha hızlı, yazılı basına göre daha tarafsız ve devletin siyasetini daha kesin yansıtan haberleri ile yazılı basının önüne geçmişti (Koloğlu, 1994:67).

Basının siyasetle ilgili genel tavrına bakıldığında Güvenir, iç siyasetin üzerinde fazla haber ve yorumun yapılmadığı bir alan

² Bu hesaplaşmaların en trajik örneği, 1945 yılında Tan gazetesinin önce baskına uğrayıp tahrir edilmesine sonrasında ise kapatılmasına neden olan saldırılardır.

³ İlk kez 1939'da Fransızlar sonrasında 1942'de Almanlar, İngilizler ve ABD o dönemin başyazarlarına yönelik geziler düzenlemişlerdir (Topuz, ty:97).

olduğunu, dış siyasette de her ne kadar aynı gazete içinde farklı görüşten yana olan köşe yazarları varsa da⁴, miğfer devletlerinden yana olanlar, müttefik devletlerinden yana olanlar olarak ikiye ayrıldığını belirtmektedir (1991: 70-71).

Atatürk'ün İstanbul'da "Cumhuriyet düşmanlarına ve hilafet yanlılarına karşı mücadele vermesi" için kurulmasını istediği Cumhuriyet Gazetesi kurulduğu tarih olan 1924 yılından 1945 yılına kadar kurucusu ve sahibi aynı zamanda 1943 yılına kadar milletvekilliği yapan Yunus Nadi tarafından yönetilmiştir. Hükümetin isteği ve aldığı kararlar doğrultusunda mebus yani milletvekili gazetecilerden biri olarak savaş dönemi resmi dış siyasetinin savunucusu olmuştur. Öte yandan oğlu Nadir Nadi ile farklı görüşlere sahiptir (Topuz, 2003: 170). Örneğin savaşın başladığı dönemde Yunus Nadi Atatürk dönemi ve sonrası resmi Türk dış siyasetinden kaynaklanan nedenlerle Sovyet yanlısı bir tutum içinde iken Nadir Nadi Sovyetler Birliği ve dolayısı ile komünizmin bir tehdit olduğunu düşünmekte, savaş döneminin başında Almanya'ya karşı tutumu savaşın ilerleyen dönemlerinde değişmekte, Alman yanlısı bir tutum sergilemektedir. 1940'ların başında Cumhuriyet Gazetesi'nin genel olarak Fransa ve İngiltere ile anlaşma imzalayan hükümetin siyasetine uygun olarak Alman siyasetini eleştirdiği görülür (Kozok, 2007: 54). Sonraları Alman yanlısı yazılar nedeni ile bu kez 10 Ağustos tarihinde İcra Vekilleri Heyeti tarafından 90 gün süre ile kapatılır. Tekrar açıldıktan sonra hükümetin yürüttüğü siyasete uygun yazılar yayınlanır. 1941 yılına gelindiğinde Hükümetin denge siyasetine uygun olarak Almanya ve İngiltere'ye eşit olumlu yaklaşımlar sergilenir (Kozok, 2007: 70). Ancak 1941 yılında geliştirilen bu yaklaşım da Örfi İdare tarafından 12 Temmuz'da 2 gün ve 4 Eylül 1941'de 6 gün; İcra Vekilleri Heyeti tarafından ise 7 Aralık'ta 1 gün kapatılmasına engel olmaz.

5. ARAŞTIRMANIN AMACI VE KAPSAMI (AIM AND SCOPE)

İkinci Dünya Savaşı dönemi Türkiye'sinin siyasi, ekonomik ve toplumsal koşullarında iktidar ve savaşan taraf ülkeler tarafından yoğun denetim ve baskı altında kalan basın iktidarın uluslararası ilişkilerde yürüttüğü denge siyasetinin ve dahası propagandanın bir aracı olarak nasıl kullanıldığının; gazeteci/yazarların bu ortama ilişkin tavrının Cumhuriyet gazetesi üzerinden keşfedilmesi araştırmanın öncelikli amacıdır. Bunun yanında köşe yazıları başlıklarının içeriği ile kapatılma dönemleri arasındaki bağıntıyı ortaya koymak da çalışmanın varmak istediği bir diğer amaçtır.

6. GEREKÇELENİRME (REASONING)

Cumhuriyet gazetesi, Türkiye'nin Cumhuriyetin ilanından bugüne yayın hayatına devam eden tek gazetesidir. Atatürk'ün kurdurduğu bir gazete olarak ölümünün hemen ertesinde patlak veren savaşın ötesinde iktidar değişiminin etkisinin en yoğun hissedildiği ve farklı görüşlere sahip yazarlara sahip olan gazete aynı zamanda dönemin en yüksek tirajlı gazetelerinden biridir. Tüm bu nedenler Cumhuriyet gazetesinin araştırma kapsamında ele alınmasının gerekçelerini oluşturmaktadır.

⁴ Cumhuriyet'te de farklı görüşten yana olan yazarlar bulunmaktaydı. Alman karşıtı yazarlardan "Hem Nalına Hem Mihına" adlı köşesinde önce imzasız yazılar yazan sonra yine bu köşede kimliğini açıklayan Abidin Daver; Alman yanlısı yazılar yazan ise Peyami Safa'dır.

7. YÖNTEM VE UYGULAMA (METHOD AND APPLICATION)

İçerik Analizi Yönteminin uygulandığı ve arşiv taraması, verilerin tasnifi, veri girişi, verilerin gruplandırılması, istatistiksel analiz bulgularının elde edilmesi ve yorumlanması aşamalarından oluşan araştırma iki yıllık bir süreç sonunda tamamlanmıştır. İlk altı aylık süreç boyunca Cumhuriyet Gazetesi arşivinde 1938-1946 yılları arasında yayınlanan tüm baskılarda haber metinlerinin dışındaki tüm köşe yazıları tarih, yazar, köşe adı, yazının başlığı ve yayınlandığı sayfa üzerinden gruplandırılmıştır. Elde edilen veriler excel programına girilerek sınıflandırılmıştır⁵. Araştırmaya temel oluşturacak verilerin seçiminde "süreklilik" temel ölçüt olarak ele alındığından 1938-1946 yılları içinde yayınlanan tek günlük yazılar seçilerek araştırma dışı bırakılmıştır.⁶ En az iki gün süre ile yayınlanan yazılar, köşe adları, yazarlar, yazılan toplam gün sayısı belirlenerek siyaset, ekonomi, kent, sağlık, eğitim, kültür, sanat, bilim, teknik, gezi, yaşam ve genel başlıklarında her bir yıla ait ayrı dosyalar halinde sınıflandırılmıştır.⁷ Araştırmanın dördüncü basamağını oluşturan bir sonraki aşamada denge siyaseti ve propaganda aracı olarak kullanımı ortaya koymak amacı ile önce başlıklar tek tek incelenerek dış ve iç siyaset olarak iki ana gruba ayrılmış, bu gruplar içinden olumlu yorum, yorumsuz ve olumlu yorum içerenler ile dış ya da iç siyasetin hangisine ait olduğu anlaşılmayanların oluşturduğu bir gruplandırma daha gerçekleştirilmiştir.

Başlıkların değerlendirilmesi ile ilgili olarak örneğin, Tablo 1'e bakıldığında dış siyasetle ilgili olumlu yorum içeren bir başlık görülmemekte, "Karadeniz'in Yeni İhtarı Karşısında" başlığı olumsuz yorum, "Almanya-Lehistan" ve "Yeni Japon Başvekili" başlıkları yorumsuz sınıflandırmasına dâhil olmaktadır. "Köyü Kalkındırmak, Ülkeyi Kuvvetlendirmek" başlığı iç siyaset ile ilgili olumlu, "Şilepçiliğimiz" başlığı yorumsuz bir başlık olarak değerlendirilmiştir. Tablo 1'deki örnekte iç siyasete ilişkin olumsuz bir başlık görülmemektedir. "1939 Senesine Nasıl Giriyoruz?" başlığı ise başlıklardan konusu anlaşılmayan sınıflandırmasına dahil edilmiştir.

Her bir köşe yazısı ve başlığının içeriğine ait elde edilen veriler ayrı ayrı toplanmış, yüzdeleri alınarak istatistiki verilere dönüştürülmüş ve yorumlanmıştır.

⁵ Tablonun tamamı, makale kapsamının doğurduğu kısıtlılık nedeni ile sunulmadığından, 1938-1946 yılları arasında Cumhuriyet Gazetesi'nde yayınlanan köşe yazısı/makalelerin tarih, yazar, köşe adı, başlık ve sayfa numarasına göre tasnifine ilişkin ilk 10 günlük sayıları içeren örnek veri girişleri **Tablo 1**'de sunulmuştur.

⁶ Tek günlük köşe yazılarının, köşe adı, konu, yazar, toplam yayın sayısına göre tasnif edildiği 1939 yılına dair örnek sınıflandırma **Tablo 2**'de sunulmuştur.

⁷ İki ya da daha fazla gün yayınlanan köşe yazılarının ya da makalelerin yıl, köşe adı, konu, yazar, toplam yayın sayısına göre sınıflandırılmasına dair sınıflandırma örneği **Tablo 3a ve Tablo3b**'de sunulmuştur.

8. BULGULAR (FINDINGS AND DISCUSSIONS)

Tablo 1. 1938-1946 yılları arasında Cumhuriyet Gazetesi'nde yayınlanan köşe yazısı/makalelerin tarih, yazar, köşe adı, başlık ve sayfa numarasına göre tasnifine ilişkin ilk 10 günlük verileri içeren sınıflandırma örneği

(Table 1. Sample classification including data of first ten days regarding the classification of columns/articles published on Cumhuriyet in the period 1938-1946 with respect to date, author, column title, Title and Page Number)

Tarih	YAZAR	KÖŞE ADI	MAKALE ADI	SAYFA
01.01.1939	NADİR NADİ		TAKVİMLER FERDLER VE MİLLETLER	BAŞ SAYFA
	MUHAMMED FEVZİ TOĞAY	SİYASİ İCMAL	1939 SENESİNE NASIL GİRİYORUZ?	2
	SALAHADDİN GÜNGÖR	ŞEHRİN İÇİNDEN		5
	S.G.	KÖŞE PENCERESİNDEN		5
02.01.1939	YUNUS NADİ		ÜNİVERSİTE MAHALLESİ	BAŞ SAYFA
	MUHAMMED FEVZİ TOĞAY	SİYASİ İCMAL	LONDRA-ARAB KONGRESİ	2
	SELİM SİRRI TARCAN	PAZARTESİ MÜSAHABELERİ	KIRKINDAN SONRA	5
	S.G.	KÖŞE PENCERESİNDEN	GENÇ KALABİLMENİN SİRRI	5
03.01.1939	YUNUS NADİ		KÖYÜ KALKINDIRMAK ÜLKEYİ KUVVETLENDİRMEK	BAŞ SAYFA
	MUHAMMED FEVZİ TOĞAY	SİYASİ İCMAL	AKDENİZDE TEFEVVUK MESELESİ VE TUNUS	2
	PROF.SALİH MURAD	FENNİ BAHİSLER	RADYOM MADENİ	3
	S.G.	KÖŞE PENCERESİNDEN	İLK KAR	5
04.01.1939	YUNUS NADİ		KARADENİZİN YENİ İHTARI KARŞISINDA	BAŞ SAYFA
	MUHAMMED FEVZİ TOĞAY	SİYASİ İCMAL	ÇİNDEKİ MÜSLÜMAN HÜKÜMETLER	2
05.01.1939	YUNUS NADİ		KENDİ KENDİNİ YARATAcak BİR TÜRK GENÇLİĞİ	BAŞ SAYFA
	MUHAMMED FEVZİ TOĞAY	SİYASİ İCMAL	AKDENİZ REKABETİ	2
	S.G.	KÖŞE PENCERESİNDEN	BİR BEKAR DOSTUMU DİNLEDİM	5
	ZEYNEL AKKOÇ	SANATA DAİR	SANATKAR KATİL OLABİLİR Mİ?	5
06.01.1939	NADİR NADİ		HANGİSİ ÖNCE	BAŞ SAYFA
	MUHAMMED FEVZİ TOĞAY	SİYASİ İCMAL	YAHUDİ MUHARECETİ	2
	DR.RASİM ADASAL	TEFEKKÜRLER	İNSANDA KAÇ TÜRLÜ ZEKA BULUNUR?	3
	S.G.	KÖŞE PENCERESİNDEN	ALTINA HÜCUM	5
07.01.1939	ABİDİN DAVER		LİMAN BUGÜN EN BÜYÜK İHTİYAÇ OLMUŞTUR	BAŞ SAYFA
	MUHAMMED FEVZİ TOĞAY	SİYASİ İCMAL	ALMANYA-LEHİSTAN	2
	PEYAMİ SAFA	HADİSELER ARASINDA	İKİ TÜRLÜ ZEKA	3
	S.G.	KÖŞE PENCERESİNDEN	TEVKİFANEDEKİ VAKALAR	5
08.01.1939	NADİR NADİ		GAZETECİNİN VAZİFESİ	BAŞ SAYFA
	MUHAMMED FEVZİ TOĞAY	SİYASİ İCMAL	YENİ JAPON BAŞVEKİLİ	2
	PEYAMİ SAFA	HADİSELER ARASINDA	VURGUN KALKIYOR	3
	M.B.	SİYASİ COĞRAFYA	GÜNÜN YENİ İKİ İSMİ:UKRAYNA VE RUTEYNA	5
09.01.1939	NADİR NADİ		MEMURLAR VE YARI MEMURLAR	BAŞ SAYFA
	MUHAMMED FEVZİ TOĞAY	SİYASİ İCMAL	SURİYE BEYNELMİNEL BİR MESELE OLDU	2
	SELİM SİRRI TARCAN	PAZARTESİ MÜSAHABELERİ	ELLİSİNDEN SONRA	5
	F.G.	İKTİSADİ HAREKETLER	PORTAKALLARIMIZ	5
	FAZİL AHMET AYKAÇ	DÜŞÜNCELER	ANID HAKKINDA	5
10.01.1939	NADİR NADİ		ANADOLU'YA GİTMEK	BAŞ SAYFA
	MUHAMMED FEVZİ TOĞAY	SİYASİ İCMAL	İSPANYA VE AKDENİZ	2
	PEYAMİ SAFA	HADİSELER ARASINDA	ÜÇÜNCÜ İNÖNÜ	3
	F.G.	İKTİSADİ HAREKETLER	ŞİLEPÇİLİĞİMİZ	5
	ZEYNEL AKKOÇ	SANATA DAİR	TESADÜF VE İLHAMIN SANATTAKİ BÜYÜK ROLÜ	5

Tablo 2. 1939 yılına ait tek günlük köşe yazıları/makalelerin konu ve yazarlarına göre sınıflandırma örneği
(Table 2. Sample of classification of one-day columns/articles published in 1939 according to their subjects and authors)

01.01.1939-01.01.1940 DDÖNEMİ TEK GUNLUK KÖŞE YAZILARI						
Siyaset	Uluslararası ilişkiler	Ekonomi	Kültür-sanat Eğitim	Bilim-Teknik	Sağlık	Yaşam/Genel
	AVRUPA SUYOLLARI SİYASETİ M.B. FERDLER VE DEVLETLER H.Bilecen DIŞ MEMLEKETLERE DAİR TETKİKLER Hikmet Cemil BUGÜNKÜ HARBİN İÇ YÜZÜ Nevil Henderson	ETÜDLER Hasan Halet Işıkpınar İHTİYAÇLARIMIZ Said Aydoslu İKTİSADDAN SİYASETE H.Bilecen İKTİSADİ HAYAT H.Bilecen İKTİSADİ MESELELER Refii Şükrü Suvla MALİ MESELELER Germain Martin İKTİSADİ TETKİKLER Alaeddin Cemil	FİKİRLER VE İNSANLAR Hüseyin Namık Orhon KONUŞMALAR Hüseyin Rahmi Gürpınar MUSİKİ Mes'ud Cemil TİYATROYA DAİR KONUŞMALAR İ.Galip Arcan DİL MESELERİ Ferid Develü SAN'AT Elif Naci MODERN TERBİYE SİSTEMLERİ Salih Murad MAARİF MESELEMİZ Peyami Safa MAARİF MESELELERİ Kazım Nami Duru GENÇLERE VE GENÇLİĞE DAİR Agah Sırrı Levend	İLMİ BAHİSLER A.C.Ötüken	TIBBİ TETKİKLER Dr.Kemal Saracoğlu	MEVSİM NOTLARI Peyami Safa KÖY TETKİKLERİ Alaeddin Cemil GÖRÜŞLER Dr.O.Ş. GÜNDELİK HAYATTAN Reşad Nuri DENİZCİLİK Koca Reis MÜLAHAZALAR Cafer Seno TEFEKKÜRLER Cafer Seno MÜNAKAŞALAR İsmail Hami Danışmend GÜNÜN SUALİ Ekrem Rize AİLE HUKUKU Dr.B.N.Esen NÜFUS ETÜDLERİ Dr.Rükneddin Fethi GÖRÜP DUYDUKLARIMIZ Salahaddin Güngör İÇTİMAİ MESELELER M.B. İÇTİMAİ BAHİSLER Dr.Münib Hayri Ürgüblü

Tablo 3a. 1939 yılı sürekli ya da bir günden fazla yayınlanan köşe yazılarının konu, yazar, yazı adedi ve yayınlanma süresini içeren sınıflandırma örneği

(Table 3a. Sample of classification of periodical columns published in 1939 according to their subjects, authors, number of columns and duration of publishing)

01.01.1939-01.01.1940 DÖNEMİ SUREKLİ YA DA BİR GUNDEN FAZLA YAYINLANAN KÖŞE YAZILARI*									
Siyaset	Uluslar arası İlişkiler	Ekonomi	Kültür-sanat Eğitim	Yaşam/Genel	Kent	Bilim-Teknik	Sağlık	Gezi	Spor
BAŞYAZI (358) Abidin Daver (5) Yunus Nadi (184) Nadir Nadi (63) Fazıl Ahmet Aykaç (1) D.N. (2) DÜŞÜNCELER (33) A.Haydar Özkent (1) Cafer Seno (5) Fazıl Ahmet Aykaç (14) Prof.M.Şekib Tunç (6) Ali Kami Akyüz (7)	SİYASİ COĞRAFYA (4) M.B. (2) M.F.T. (1) Muharrem Fevzi Togay (1) SİYASİ İCMAL (352) Muharrem Fevzi Togay (352) SİYASET ETRAFINDA (119) H.Bilecen (34) M.F.T. (51) Muharrem Fevzi Togay (34) BÜYÜK DAVALAR (68) Andre Duboscq (3) Andre Tordieu (2) Antony Eden (3) Chateau neuf (1) Ed Landau	İKTİSADİ HAREKETLER (84) F.G. (83) Server Bedi (1) İKTİSADİ BAHİSLER (2) M.B. (2)	SAN'ATA DAİR (19) Zeynel Akkoç (19) SAN'AT VE HAYAT (18) Nurullah Berk (18) SAN'AT ALEMİNDE (2) Şerif Hulusi (2) EDEBİYAT (3) Peyami Safa (1) Lüsyen Abdülhak Hamit (1) Ahmed Hamdi Tanpınar (1) SERBEST FİKİRLER (5) Kazım Nami Duru (1) Salahaddin Kandemir (1) Münim Selek (1)	KÖŞE PENCERESİNDEN (6) S.G. (6) PAZARTESİ MÜSAHABELERİ (9) Selim Sırrı Tarcan (7) HADİSELER ARASINDA (217) Peyami Safa MESELELER (33) Peyami Safa (33) PAZARDAN PAZARA (40) Server Bedi (40) İÇTİMAİ TETKİKLER (12) Alaeddin Cemil (1) Ahmed Halid (2) Dr.Rukneddin Fethi (1) Dr.Ziyadeddin	ŞEHRİN İÇİNDE (73) Mükerr em (1) Vecdi Salaha d d in (72)	FENNİ BAHİSLER (2) Prof.S alih Murad (2) İLMİ MUSAHABE (4) Prof.S alih Murad (4) İLİM KÖŞESİ (8) Prof.S alih Murad (8) İLİM VE CEMİYE T (5) Dr.İbrahim Zati (1) Prof.S alih Murad (4)	TEFEKKÜRLER (2) Dr.Rasim Adasal (1) Cafer Seno (1) TIP ALEMİNDE (2) Dr.İbrahim Zati (2) Öget (2) SIHHAT MES'ELERİ (2) Dr.Kemal Saracoğlu (2) MUSAHABE (14) Dr.Kemal Saracoğlu (1) Selim Sırrı Tarcan (13)	SEYAHAT NOTLARI (8) Selim Sırrı Tarcan (8) ANADOLU NOTLARI (14) Reşad Nuri Güntekin (14) YENİDÜNYADAN MEKTUPLAR (22) Celaleddin Ezine (22)	

*Parantez içindeki sayılar köşe yazısının yayın sayısını ve köşe yazarının yazı sayısını göstermektedir.

(1) Edmond Demaitr e (1) Florian Delharb e (1) Gastonr ageot (1) General Brecard (1) General Niessel (1) George Gallup (1) Gilbert Chinard (1) H.G.Wel ls (1) Herbert Weichma nn (1) Jean Thouven in (1) Jorj Pesmozo đlu (1) Joseph Caillau x (1) Kont Sforza (1)	Müfide Çankaya (1) B.G. (1) KÜLTÜR BAHİSLE Rİ (2) Fazıl Ahmet Aykaç (2) KÜLTÜR MESELEL ERİ (3) Hikmet Cemil (1) Prof.Sa lih Murad (2) KÜLTÜR (7) Hifzıra hman Raşid	Fahri(1) Y.Mashar Aren (3) M.B. (1) Mahmud Alaiyeli (1) Prof.M.Ş ekib Tunç (1) H.Bilece n (1) CEMİYET TETKİKLE Rİ (2) Prof.M.Ş ekib Tunç (1) Cafer Seno						
--	---	--	--	--	--	--	--	--

Tablo 3b. 1939 yılı sürekli ya da bir günden fazla yayınlanan köşe yazılarının konu, yazar, yazı adedi ve yayınlanma süresini içeren sınıflandırma örneği

(Table 3b. Sample of classification of periodical columns published in 1939 according to their subjects, authors, number of columns and duration of publishing)

01.01.1939-01.01.1940 DÖNEMİ SUREKLİ YA DA BİR GUNDEN FAZLA YAYINLANAN KÖŞE YAZILARI*									
Siyaset	Uluslar arası İlişkiler	Ekonomi	Kültür-sanat Eğitim	Yaşam/Genel	Kent	Bilim-Teknik	Sağlık	Gezi	Spor
	L.P. (1) Lucien Romier (22) Ludovic Naudau (1) Lyod George (1) M.F.T. (1) Maurice Pernot (1) P.Copeau (1) P.E.Fladin (1) Paul Elbel (1) Pauol Boncour (1) Pertinax (1) Pierre Etienne Flandin (1) Pierre Varillion (1) Raymond Recoly (1) Roussy De Sales (1) S.B. (1) Visamiral C.V.Usborne (1) Wellington Koo (1) Winston Churchill (3) Yvon Delbos (3)		(6) Agah Sırrı Levend (1) KİTAB YAPRAKLARI (3) Fazıl Ahmet Aykaç (3)	(1) TECESSÜSLER (39) H.Bilgiç (39)					

*Parantez içindeki sayılar köşe yazısının yayın sayısını ve köşe yazarının yazı sayısını göstermektedir.

Tablo 3c. 1939 yılı sürekli ya da bir günden fazla yayınlanan köşe yazılarının konu, yazar, yazı adedi ve yayınlanma süresini içeren sınıflandırma örneği

(Table 3c. Sample of classification of periodical columns published in 1939 according to their subjects, authors, number of columns and duration of publishing)

01.01.1939-01.01.1940 DÖNEMİ SUREKLİ YA DA BİR GUNDEN FAZLA YAYINLANAN KÖŞE YAZILAR I*									
Siyaset	Uluslar arası İlişkiler	Ekonomi	Kültür-Sanat-Eğitim	Yaşam/Genel	Kent	Bilim-Teknik	Sağlık	Gezi	Spor
	İKTİBASLAR (7) Andre Labarte (2) Arthur Mertan (1) Deyli Telgraf Gazetesinin İstanbul Muhabiri (1) Jerome Tharaud (1) J.Delevski (1) P.Gentizon (1) ASKERİ TETKİKLER (2) Fransız Generali Dufieux (2) ASKERİ BAHİSLER (2) Abidin Daver (2) GÜNÜN MEVZULARI (28) Abidin Daver (17) Dr.Kemal Saracoğlu (1) Fazıl Ahmet Aykaç (4) H.Bilecen (2) M.F.T.(1) Dr.Rükneddin Fethi(1) Ziyaeddin Fahri(2) DENİZDE HARB (2) Abidin Daver (2)		ÇOCUK VE TERBİYE (19) Ali Kami Akyüz (19) NELER OKUTUYORUZ (5) İsmail Habib (5)	TETKİKLER VE DENEMELER (27) Safaeddin Karanakçı (27) TÜRK İNKILÂBİ VE KADIN (2) İffet Oruz (2) CEMİYET ETÜDLERİ (2) Dr.Ziyaeddin Fethi (2) FANTEZİ (4) Mithat Cemal (4) KENDİ MESLEĞİMİZİ TETKİK (5) Cihad Baban (5)					

Savaş sürecinde köşe yazılarının konu grupları içinde en yüksek sayısal oran uluslararası siyaset ve yaşam/genel kategorisine aittir. Siyaset kategorisinin dışında ayrı bir uluslararası siyaset kategorisi oluşturulmasının nedeni savaş haline ilişkin yorumlardaki artış ve yoğunluğun iç siyasetten çok uluslararası siyasete ait olmasıdır. Yaşam/genel kategorisi içine giren makalelerin içeriğine bakıldığında ulusal ve uluslararası siyasete giren yazılar da bulunmakta, ancak yazıların tamamı bu içeriğe sahip olmadığından sadece siyaset ya da uluslararası siyaset kategorisinde değerlendirilememiştir.

*Parantez içindeki sayılar köşe yazısının yayın sayısını ve köşe yazarının yazı sayısını göstermektedir.

Tablo 4. Yıllara göre dış ve iç siyasetle ilgili olumlu, olumsuz ve yorumsuz başlıkların genel dağılımı
(Table 4. General distribution of positive, negative and neutral titles on foreign and domestic politics by years)

Sene	Sayı %	Sayı	Dış Siyaset Pozitif	Dış Siyaset Negatif	Dış Siyaset Nötr	İç Siyaset Pozitif	İç Siyaset Negatif	İç Siyaset Nötr	Başlıklardan konusu anlaşılmayan
1939	Sayı	1701	86	113	526	99	73	132	209
	%	16,3	15,2	12,3	17,2	16,9	18,1	11,5	12,2
1940	Sayı	1031	62	124	166	70	43	64	170
	%	9,9	11,0	13,5	5,4	11,9	10,7	5,6	9,9
1941	Sayı	1767	100	179	568	106	50	84	429
	%	16,9	17,7	19,4	18,6	18,1	12,4	7,3	25,0
1942	Sayı	1454	81	147	514	105	94	200	91
	%	13,9	14,3	16,0	16,8	17,9	23,3	17,4	5,3
1943	Sayı	1644	62	98	495	71	26	196	190
	%	15,8	11,0	10,6	16,2	12,1	6,5	17,0	11,1
1944	Sayı	1379	89	143	405	66	73	159	338
	%	13,2	15,8	15,5	13,2	11,3	18,1	13,8	19,7
1945	Sayı	1458	85	117	386	69	44	315	287
	%	14,0	15,0	12,7	12,6	11,8	10,9	27,4	16,7
Toplam		10434	565	921	3060	586	403	1150	1714

Çalışmada, 1938-1946 yılları arasında Cumhuriyet gazetesinde toplam 11,078 köşe yazısının yayınlandığı tespit edilmiştir. Köşe yazıları başlıklarının, iktidarın iç siyaset ile ilgili olarak olumsuz yorum yapılmaması "talimatına" ve dış siyaset ile ilgili olarak uluslararası ilişkilerde yürüttüğü "denge siyaseti"ne uyumlu olup olmadığı ortaya koyulmuştur. Dolayısı ile dış siyaset ve iç siyasette yaşanan gelişmeler karşısında belirginlik kazanan olumlu, olumsuz ve tarafsız yaklaşımlar çalışmanın temel referans noktasını oluşturmaktadır. Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi değerlendirme kapsamına giren toplam 10 bin 434 köşe yazısı içinde en yüksek yoğunluk %16,9 ile 1941 yılına, ikinci en yüksek oran ise %16,3 ile 1939 yılına aittir. En düşük oranın ise %9,9 ile 1940 yılına ait olduğu görülmektedir. Yazı oranındaki düşüklük Cumhuriyet Gazetesi'nin 1940 yılında 90 gün süre ile kapalı tutulmasından kaynaklanmaktadır. Bu oranlara bakıldığında savaşın başladığı 1939 yılında baskıların yoğun olmadığı, kapatılma süresi açısından en uzun kapatma dönemi sonrasına denk gelen 1941 yılında ise denge siyaseti arayışlarına uygun olarak yeni döneme uyum sağlama açısından dış ve iç siyaset ile ilgili yazıların sayısının yoğunluğunun arttığı görülmektedir. Yine en uzun kapatmanın yaşandığı 1940 yılı sonrası, 1941 yılında dış siyaset ile ilgili olumsuz haberlerin sayısının artmış olması son derece dikkat çekici bir bulgu olmaktadır. Tablonun geneline bakıldığında en yüksek oranın dış siyaset ile ilgili yorum yapılmayan yazılara ait olması iktidarın denge siyasetinin, en düşük oranın ise iç siyaset ile ilgili olumsuz yorumlara ait olması ise savaş sürecinde iktidarın iç siyaset ile ilgili olarak olumsuz yorum yapılmaması "talimatına" uygun olarak karşılığını bulduğunu göstermekte, tüm yüzde oranları içinde iç siyaset ile ilgili yorumsuz başlıkların %27,4 ile en yüksek yüzdeye sahip olması bu sonucu doğrulamaktadır.

Tablo 5. Siyaset kategorisine ait başlıkların yıllara göre dış ve iç siyaset içeriği
(Table 5. Foreign and domestic politics contents of titles under the category of politics by years)

Konularına Göre Köşe Yazıları	Sene	Sayı %	Sayı	Dış Siyaset Pozitif	Dış Siyaset Negatif	Dış Siyaset Nötr	İç Siyaset Pozitif	İç Siyaset Negatif	İç Siyaset Nötr	Başlıklardan konusu anlaşılmayan
Siyaset	1939	Sayı	391	31	33	111	61	18	46	95
		%	14,9	14,3	11	13,3	19,8	20,2	20,9	16,3
	1940	Sayı	282	37	56	92	35	9	15	38
		%	10,7	17,1	18,7	11	11,4	10,1	6,8	6,5
	1941	Sayı	491	35	52	168	58	11	28	127
		%	18,7	16,1	17,4	20,1	18,8	12,4	12,7	21,8
	1942	Sayı	381	32	48	130	44	21	38	68
		%	14,5	14,7	16,1	15,6	14,3	23,6	17,3	11,7
	1943	Sayı	351	26	30	126	44	9	21	124
		%	13,3	12	10	15,1	14,3	10,1	9,5	21,3
	1944	Sayı	364	31	52	107	33	10	25	106
		%	13,8	14,3	17,4	12,8	10,7	11,2	11,4	18,2
	1945	Sayı	371	25	28	102	33	11	47	25
		%	14,1	11,5	9,4	12,2	10,7	12,4	21,4	4,3
Toplam			2631	217	299	836	308	89	220	583

Siyaset kategorisi içinde giren köşe yazılarına bakıldığında en yüksek oran, dış siyaset ile ilgili yorumsuz başlıklara en düşük oran ise iç siyaset ile ilgili olumsuz başlıklara aittir. Dış siyaset ile ilgili en fazla yorumun %18,7 oranı ile 1941 yılında yapıldığı görülmektedir. Siyaset kategorisi içinde dış siyaset ilgili yapılan olumlu yorumlar içinde en yüksek ve en düşük oran 1940 yılına aittir. Dış siyaset ile ilgili yorum yapılmayan başlıkların en yüksek olduğu yıl ise 1941 yılıdır. Bu oranlar 1940 yılında üç ay gibi uzun bir süre kapatılan Cumhuriyet gazetesinde dış siyasete ait olumlu ve olumsuz yazıların oranındaki yüksekliği göstermesi bakımından önemlidir. İç siyasete gelindiğinde olumlu yorumların en yüksek olduğu yılın 1939, olumsuz yorumların en yüksek olduğu yılın ise 1942 yılı olduğu görülmektedir. İç siyaset ile ilgili yorum yapılmayan başlıklar içinde en yüksek oran ise 1945 yılına aittir. İç siyaset ile ilgili bu oranlar savaşın şiddetini arttırdığı 1942 yılının iç siyaseti de olumsuz yönde etkilediğini, savaşın bittiği tarihte ise iç siyaset ile ilgili tarafsız bir tutum sergilendiğini göstermektedir.

Tablo 6. Uluslararası ilişkiler kategorisine ait başlıkların yıllara göre dış ve iç siyaset içeriği
(Table 6. Foreign and domestic politics contents of titles under the category of international relations by years)

Konularına Göre Köşe Yazıları	Sene	Sayı %	Sayı	Dış Siyaset Pozitif	Dış Siyaset Negatif	Dış Siyaset Nötr	İç Siyaset Pozitif	İç Siyaset Negatif	İç Siyaset Nötr	Başlıklardan konusu anlaşılmayan
Uluslararası ilişkiler	1939	Sayı	584	39	57	364	0	0	2	2
		%	15,2	13,8	11,1	19,1	0,0	0,0	18,2	1,4
	1940	Sayı	367	9	30	50	1	3	1	14
		%	9,5	3,2	5,9	2,6	2,9	60,0	9,1	10,1
	1941	Sayı	634	56	113	343	0	1	0	25
		%	16,5	19,8	22,1	18,0	0,0	20,0	0,0	18,0
	1942	Sayı	534	45	92	357	10	0	2	11
		%	13,9	15,9	18,0	18,7	28,6	0,0	18,2	7,9
	1943	Sayı	866	25	63	308	7	0	5	23
		%	22,4	8,8	12,3	16,2	20,0	0,0	45,5	16,5
	1944	Sayı	438	53	82	271	8	0	1	23
		%	11,4	18,7	16,0	14,2	22,9	0,0	9,1	16,5
	1945	Sayı	427	56	75	212	9	1	0	41
		%	11,1	19,8	14,6	11,1	25,7	20,0	0,0	29,5
Toplam			3850	283	512	1905	35	5	11	139

Uluslararası siyaset kategorisine giren köşe yazılarına bakıldığında en yüksek oranın 1943, en düşük oranın ise 1940 yılına ait olduğu görülmektedir. Toplam 3850 yazı içinde en yüksek sayı 1905 ile dış siyaset ile ilgili yorum yapılmayan, en düşük sayı ise 5 ile iç siyaset ile ilgili olumsuz başlıklara aittir. 1941 ve 1945 yılları %19,8'lik bir yüzde ile dış siyaset ile ilgili en yüksek düzeyde olumlu yorumlara sahip başlıkların olduğu yıllardır. Katılma kararı ve savaşın bitişinin bu yüzdeyi etkilediği söylenebilir. Dış siyaset ile ilgili olumsuz yorumlara sahip başlıkların en yoğun olduğu yıl ise 1941 yılıdır. Dış siyasete ilişkin yorumsuz başlıkların en yüksek olduğu yıl ise 1939 yılıdır. İç siyaset ile başlıkların son derece düşük olduğu kategoride olumlu yoruma sahip iç siyaset ile ilgili başlık oranının en yüksek olduğu yıl 1942, olumsuz yorumların en yüksek olduğu yıl ise 1940 yılıdır.

Tablo 7. Ekonomi kategorisine ait başlıkların yıllara göre dış ve iç siyaset içeriği
(Table 7. Foreign and domestic politics contents of titles under the category of economy by years)

Konularına Göre Köşe Yazıları	Sene	Sayı %	Sayı	Dış Siyaset Pozitif	Dış Siyaset Negatif	Dış Siyaset Nötr	İç Siyaset Pozitif	İç Siyaset Negatif	İç Siyaset Nötr	Başlıklardan konusu anlaşılmayan
Ekonomi	1939	Sayı	86	5	3	13	12	12	38	3
		%	36,4	71,4	30,0	43,3	21,8	30,0	45,8	27,3
	1940	Sayı	16	0	0	1	8	5	1	1
		%	6,8	0,0	0,0	3,3	14,5	12,5	1,2	9,1
	1941	Sayı	38	1	6	8	14	1	4	4
		%	16,1	14,3	60,0	26,7	25,5	2,5	4,8	36,4
	1942	Sayı	17	0	0	1	6	2	3	2
		%	7,2	0,0	0,0	3,3	10,9	5,0	3,6	18,2
	1943	Sayı	6	0	0	2	2	2	0	0
		%	2,5	0,0	0,0	6,7	3,6	5,0	0,0	0,0
	1944	Sayı	32	0	0	0	6	11	18	0
		%	13,6	0,0	0,0	0,0	10,9	27,5	21,7	0,0
	1945	Sayı	41	1	1	5	7	7	19	1
		%	17,4	14,3	10,0	16,7	12,7	17,5	22,9	9,1
Toplam			236	7	10	30	55	40	83	11

Ekonomi konulu köşe yazılarına bakıldığında yoğunluğun en yüksek olduğu yılın %36,4 ile 1939 olduğu görülmektedir. En düşük yoğunluk ise %2,5 ile 1943 yılına aittir. Dış ve iç siyaset içeriklerinin yıllara göre dağılımına bakıldığında ise ekonomi konulu köşe yazılarında iç siyasetle ilgili yorumsuz başlıkların çoğunlukta olduğu görülmektedir. Dış siyasetle ilgili olumlu yorumlar içeren başlıkların çoğunluğu oluşturduğu yıl 1939, olumsuz yorumların 1941, yorumsuz başlıkların çoğunluğu oluşturduğu yıl ise yine 1939 yılıdır. İç siyasetle ilgili başlıklara bakıldığında yıllara göre genel dağılım içinde olumlu yorum içeren başlıklar 1941, olumsuz yorum içeren başlıklar 1939, yorumsuz başlıklar ise yine 1939 yılında yoğunluk kazanmaktadır. Bu verilerden yola çıkarak ekonomi konulu köşe yazılarının savaş sürecinde dış siyaset içeriğine yoğunlaşmadığı, iç siyasetle ilgili olumlu ve olumsuz başlıkların ise son derece düşük olduğu söylenebilir. Bir diğer önemli bulgu ise savaşın sonuna doğru ekonomi konulu yazıların sayısındaki artıştır.

Tablo 8. Kültür, sanat ve eğitim kategorisine ait başlıkların yıllara göre dış ve iç siyaset içeriği

(Table 8. Foreign and domestic politics contents of titles under the category of culture, arts and education by years)

Konularına Göre Köşe Yazıları	Sene	Sayı %	Sayı	Dış Siyaset Pozitif	Dış Siyaset Negatif	Dış Siyaset Nötr	İç Siyaset Pozitif	İç Siyaset Negatif	İç Siyaset Nötr	Başlıklardan konusu anlaşılmayan
Kültür-Sanat-Eğitim	1939	Sayı	86	0	1	1	3	0	3	0
		%	17,1	0,0	20,0	6,3	12,0	0,0	4,6	0,0
	1940	Sayı	39	0	0	0	1	1	1	0
		%	7,8	0,0	0,0	0,0	4,0	8,3	1,5	0,0
	1941	Sayı	113	0	4	5	3	5	4	32
		%	22,5	0,0	80,0	31,3	12,0	41,7	6,2	74,4
	1942	Sayı	72	0	0	0	12	1	9	0
		%	14,4	0,0	0,0	0,0	48,0	8,3	13,8	0,0
	1943	Sayı	55	0	0	0	2	0	8	1
		%	11,0	0,0	0,0	0,0	8,0	0,0	12,3	2,3
	1944	Sayı	72	0	0	6	2	2	18	9
		%	14,4	0,0	0,0	37,5	8,0	16,7	27,7	20,9
	1945	Sayı	64	0	0	4	2	3	22	1
		%	12,8	0,0	0,0	25,0	8,0	25,0	33,8	2,3
Toplam			501	0	5	16	25	12	65	43

Kültür, sanat ve eğitim konulu köşe yazısı başlıklarının yıllara göre genel dağılımına bakıldığında iç siyasetle ilgili yorumsuz başlıkların çoğunlukta olduğu görülmektedir. Dikkat çekici bir diğer bulgu ise bu grup içinde yer alan başlıklar içinde dış siyasetle ilgili olumlu başlığa sahip yazının olmayışı, olumsuz ve yorumsuz başlıkların ise yok denecek kadar düşük bir orana sahip olmasıdır. Dış siyasetle ilgili olumsuz yorum içeren başlıklar 1941 yılında en yüksek sayıdadır. 1940, 1942, 1943 yıllarında dış siyaset içerikli hiçbir başlık yoktur. İç siyasetle ilgili olumlu içeriğe sahip başlıklar 1942 yılında, olumsuz içerikli başlıklar 1941 yılında, yorumsuz başlıklar ise 1945 yılında çoğunluğu oluşturmuştur. En yüksek sayıdaki iç siyaset içeriği ise olumlu (%48) ve yorumsuz (%33,8) içeriklerdir.

Tablo 9. Yaşam ve genel kategorisine ait başlıkların yıllara göre dış ve iç siyaset içeriği
(Table 9. Foreign and domestic politics contents of titles under the category of life and other by years)

Konularına Göre Köşe Yazıları	Sene	Sayı %	Sayı	Dış Siyaset Pozitif	Dış Siyaset Negatif	Dış Siyaset Nötr	İç Siyaset Pozitif	İç Siyaset Negatif	İç Siyaset Nötr	Başlıklardan konusu anlaşılmayan
Yaşam- Genel	1939	Sayı	398	10	15	31	16	27	30	108
		%	14,9	25,0	20,3	21,8	12,7	12,5	4,2	11,7
	1940	Sayı	267	14	36	16	12	8	29	117
		%	10,0	35,0	48,6	11,3	9,5	3,7	4,1	12,7
	1941	Sayı	417	5	1	13	23	29	48	231
		%	15,6	12,5	1,4	9,2	18,3	13,4	6,7	25,0
	1942	Sayı	387	0	0	3	28	70	141	9
		%	14,5	0,0	0,0	2,1	22,2	32,4	19,8	1,0
	1943	Sayı	293	3	4	24	16	15	162	40
		%	10,9	7,5	5,4	16,9	12,7	6,9	22,8	4,3
	1944	Sayı	436	5	9	20	16	47	86	199
		%	16,3	12,5	12,2	14,1	12,7	21,8	12,1	21,6
	1945	Sayı	478	3	9	35	15	20	216	219
		%	17,8	7,5	12,2	24,6	11,9	9,3	30,3	23,7
Toplam			2676	40	74	142	126	216	712	923

İç ya da dış siyaset, ekonomi gibi konularda periyodik olarak yayınlanmayan ya da yoğunluğu düşük olan köşe yazılarından oluşan yaşam-genel kategorisi araştırma kapsamında değerlendirilen kategoriler içinde toplumsal yaşantı içinde iç ve dış siyasete dair olanı ortaya koyan en önemli kategorilerden biridir. Bu sınıflandırma içinde çoğunluğun %17,8 ile 1945 yılına ait olduğu görülmektedir. Genel dağılıma bakıldığında iç siyaset içerikli yorumsuz başlıklar çok önemli bir farkla diğer içerikler içinde çoğunluğu oluşturmaktadır. Tablodan da anlaşıldığı gibi dış siyasetle ilgili olumlu içeriğe sahip başlıklar yıllara göre düşüş göstermiştir. 1942 yılında dış siyasetle ilgili olumlu içerikli başlık bulunmamakta, 1940 yılı ise %35'oranı ile en çok olumlu içerikli başlığın olduğu dönem olmaktadır. Öte yandan 1940 yılında olumsuz yorumların (%48,6) olumlu yorumlardan (%35,0) fazla olduğu görülmektedir. Bu noktada savaş uzadıkça olumlu içerikli başlıkların sayısında azalma olduğu sonucuna varılabilir. Yorum içermeyen dış siyaset başlıkları ise en yüksek çoğunluğa %24,6 oranı ile 1945 yılında ulaşmaktadır. 1942 yılı iç siyasetle ilgili olumlu ve olumsuz yorumların yıllar içinde en yüksek olduğu dönemdir. Yine 1942 yılı kendi içinde değerlendirildiğinde bu kez iç siyasette olumsuz içeriklerin (%32,4) olumlu içeriklerden (%22,2) fazla oranda olduğu görülmektedir. Yıllara göre iç siyasetle ilgili yorumsuz başlıkların en yüksek olduğu dönem ise 1945 yılıdır. Bu noktada savaşın sona erdiği tarih olan 1945 yılında iç ve dış siyasetle ilgili yorumsuz yazıların en yüksek orana ulaştığını belirtmek gerekmektedir.

Tablo 10. Kent kategorisine ait başlıkların yıllara göre dış ve iç siyaset içeriği
(Table 10. Foreign and domestic politics contents of titles under the category of city by years)

Konularına Göre Köşe Yazıları	Sene	Sayı %	Sayı	Dış Siyaset Pozitif	Dış Siyaset Negatif	Dış Siyaset Nötr	İç Siyaset Pozitif	İç Siyaset Negatif	İç Siyaset Nötr	Başlıklardan konusu anlaşılmayan
Kent	1939	Sayı	73	0	3	3	7	11	10	1
		%	44,8	0,0	100,0	60,0	21,9	34,4	23,8	9,1
	1940	Sayı	47	0	0	0	13	17	17	0
		%	28,8	0,0	0,0	0,0	40,6	53,1	40,5	0,0
	1941	Sayı	23	0	0	2	8	3	0	10
		%	14,1	0,0	0,0	40,0	25,0	9,4	0,0	90,9
	1942	Sayı	8	0	0	0	3	0	5	0
		%	4,9	0,0	0,0	0,0	9,4	0,0	11,9	0,0
	1943	Sayı	0	0	0	0	0	0	0	0
		%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	1944	Sayı	12	0	0	0	1	1	10	0
		%	7,4	0,0	0,0	0,0	3,1	3,1	23,8	0,0
	1945	Sayı	0	0	0	0	0	0	0	0
		%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toplam			163	0	3	5	32	32	42	11

Cumhuriyet gazetesinin kent konulu yazıları savaşın başladığı 1939 yılında %44,8 iken yıllara göre düşüş yaşamış, 1945 yılına gelindiğinde kent konulu yazıya rastlanmamıştır. Gündemin önceliklerinin etkisi düşünüldüğünde yerele ilişkin yorumların önceliğini giderek kaybettiği gözlenmektedir. Öte yandan içerikleri açısından kent konulu yazıların başlıkları değerlendirildiğinde iç siyasete olumlu ve olumsuz yaklaşan başlık sayılarındaki oransal eşitlik dikkat çekmektedir. Bu sonucun kendi içinde bir denge siyaseti oluşturduğu söylenebilir. İç siyaset içerikli yazılar içinde yorumsuz başlıklar yıllara göre çoğunluğu oluşturmaktadır. 1940 yılında iç siyaset içeriğinde olumsuz başlıkların olumlu başlıklardan daha yüksek olduğu görülmekte, en uzun kapatılma döneminden öncesine denk gelmesi ile bağlantısı olabileceğini düşündürmektedir.

Tablo 11. Spor kategorisine ait başlıkların yıllara göre dış ve iç siyaset içeriği
(Table 11. Foreign and domestic politics contents of titles under the category of sports by years)

Konularına Göre Köşe Yazıları	Sene	Sayı %	Sayı	Dış Siyaset Pozitif	Dış Siyaset Negatif	Dış Siyaset Nötr	İç Siyaset Pozitif	İç Siyaset Negatif	İç Siyaset Nötr	Başlıklardan konusu anlaşılmayan	
Spor	1939	Sayı	0	0	0	0	0	0	0	0	
		%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	1940	Sayı	0	0	0	0	0	0	0	0	
		%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	1941	Sayı	13	0	0	0	0	0	0	0	
		%	76,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	1942	Sayı	4	0	0	0	2	0	2	0	
		%	23,5	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0	0,0	
	1943	Sayı	0	0	0	0	0	0	0	0	
		%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	1944	Sayı	0	0	0	0	0	0	0	0	
		%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	1945	Sayı	0	0	0	0	0	0	0	0	
		%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	Toplam			17	0	0	0	2	0	2	0

Tablodan da anlaşıldığı üzere yalnızca 1941 ve 1942 yılında spor konulu yazılara rastlanmıştır. Toplam 17 yazı içinde ise dış politika içeriği taşıyan başlık bulunmamaktadır. 17 yazı içinden 2 tanesi iç siyasetle ilgili olumlu diğer 2 tanesi ise olumsuz içerik taşımaktadır. Geri kalan yazılar ise iç ya da dış siyasetle ilgili olmayan yazılardır.

Tablo 12. Bilim ve teknik kategorisine ait başlıkların yıllara göre dış ve iç siyaset içeriği
(Table 12. Foreign and domestic politics contents of titles under the category of science and technology by years)

Konularına Göre Köşe Yazıları	Sene	Sayı %	Sayı	Dış Siyaset Pozitif	Dış Siyaset Negatif	Dış Siyaset Nötr	İç Siyaset Pozitif	İç Siyaset Negatif	İç Siyaset Nötr	Başlıklardan konusu anlaşılmayan	
Bilim-Teknik	1939	Sayı	19	0	0	1	0	0	0	0	
		%	28	0,0	0,0	5,6	0,0	0,0	0,0	0,0	
	1940	Sayı	0	0	0	0	0	0	0	0	
		%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	1941	Sayı	0	0	0	0	0	0	0	0	
		%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	1942	Sayı	12	2	0	4	0	0	0	1	
		%	17,6	100,0	0,0	22,2	0,0	0,0	0,0	25,0	
	1943	Sayı	6	0	0	1	0	0	0	2	
		%	8,8	0,0	0,0	5,6	0,0	0,0	0,0	50,0	
	1944	Sayı	14	0	0	1	0	0	0	1	
		%	20,6	0,0	0,0	5,6	0,0	0,0	0,0	25,0	
	1945	Sayı	17	0	0	11	0	0	0	0	
		%	25,0	0,0	0,0	61,1	0,0	0,0	0,0	0,0	
	Toplam			68	2	0	18	0	0	0	4

Siyasetle ilgisi dolaylı olan bilim teknik konulu yazılara bakıldığında toplam 68 yazı içinde çoğunluğun dış siyasetle ilgili

Yorumsuz içeriğe sahip yazılara ait olduğu görülmektedir. Yıllara göre verilere bakıldığında 1939 yılı %28 oranı ile en yüksek orana sahiptir. 1940 ve 1941 yıllarında bilim teknik konulu içeriğe rastlanmamıştır. Savaşın sonlarına doğru bilim teknik konulu köşe yazılarının sayısında artış görülmüştür. Bu kategori içinde iç politika içeriğine sahip yazıya rastlanmıştır.

Tablo 13. Sağlık kategorisine ait başlıkların yıllara göre dış ve iç siyaset içeriği

(Table 13. Foreign and domestic politics contents of titles under the category of health by years)

Konularına Göre Köşe Yazıları	Sene	Sayı %	Sayı	Dış Siyaset Pozitif	Dış Siyaset Negatif	Dış Siyaset Nötr	İç Siyaset Pozitif	İç Siyaset Negatif	İç Siyaset Nötr	Başlıklardan konusu anlaşılmayan
Sağlık	1939	Sayı	20	0	0	0	0	0	0	0
		%	30,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	1940	Sayı	0	0	0	0	0	0	0	0
		%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	1941	Sayı	2	0	0	0	0	0	0	0
		%	3,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	1942	Sayı	0	0	0	0	0	0	0	0
		%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	1943	Sayı	2	0	0	0	0	0	0	0
		%	3,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	1944	Sayı	11	0	0	0	0	2	1	0
		%	16,9	0,0	0,0	0,0	0,0	66,7	14,3	0,0
	1945	Sayı	30	0	0	1	0	1	6	0
		%	46,1	0,0	0,0	100,0	0,0	33,3	85,7	0,0
Toplam			65	0	0	1	0	3	7	0

Sağlık konusu en düşük yüzdeye sahip sınıflandırma ölçütlerinden biridir. Savaşın başladığı 1939 yılında %30,8 olan yazı oranı giderek düşmüş, savaşın sonlarına doğru tekrar yükselmeye başlamış ancak savaşın bittiği 1945 tarihinde %46,1 oran ile en yüksek düzeye ulaşmıştır. Gazetenin öncelikleri bağlamında değerlendirildiğinde sağlık konusunun ancak savaşın başı ve sonunda önemli olduğu görülmektedir. Dış siyasetle ilgili tek başlık savaşın sonunda yorumsuz içeriğe sahip bir başlıktır. İç siyasetle ilgili başlıklar ise yine 1945 yılında yorumsuz içeriğe sahiptir.

Tablo 14. Gezi kategorisine ait başlıkların yıllara göre dış ve iç siyaset içeriği
(Table 14. Foreign and domestic politics contents of titles under the category of travel by years)

Konularına Göre Köşe Yazıları	Sene	Sayı Sayı %	Sayı	Dış Siyaset Pozitif	Dış Siyaset Negatif	Dış Siyaset Nötr	İç Siyaset Pozitif	İç Siyaset Negatif	İç Siyaset Nötr	Başlıklardan konusu anlaşılmayan
Gezi	1939	Sayı	44	1	1	2	0	5	3	0
		%	19,4	6,3	5,6	1,9	0,0	83,3	37,5	0,0
	1940	Sayı	13	2	2	7	0	0	0	0
		%	5,7	12,5	11,1	6,5	0,0	0,0	0,0	0,0
	1941	Sayı	36	3	3	29	0	0	0	0
		%	15,9	18,8	16,7	27,1	0,0	0,0	0,0	0,0
	1942	Sayı	39	2	7	19	0	0	0	0
		%	17,2	12,5	38,9	17,8	0,0	0,0	0,0	0,0
	1943	Sayı	65	8	1	34	0	0	0	0
		%	28,6	50,0	5,6	31,8	0,0	0,0	0,0	0,0
	1944	Sayı	0	0	0	0	0	0	0	0
		%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	1945	Sayı	30	0	4	16	3	1	5	0
		%	13,2	0,0	22,2	15,0	100,0	16,7	62,5	0,0
Toplam			227	16	18	107	3	6	8	0

Anadolu gezileri, cephelerin bulunduğu ülkeler ve taraf devletlere yapılan gezilerin konu edildiği gezi kategorisi içeriklere göre değerlendirildiğinde ise en yüksek sayının dış siyasetle ilgili yorumsuz başlıklara ait olduğu görülmektedir. En çok yazı 1943 yılında yazılmıştır (%28,6), aynı yıl (%50,0) dış siyasetle ilgili olumlu ve yorumsuz (%31,8) başlıkların en yüksek olduğu dönem olmuştur. Dış politika ile ilgili olumsuz yorumlara sahip başlıklar içinde en yüksek oran ise %38,9 ile 1942 yılına aittir. İç siyasetle ilgili başlıkların oranının son derece düşük olduğu göze çarpmaktadır.

9. SONUÇ VE ÖNERİLER (CONCLISION AND RECOMMENDATIONS)

Tüm dünyayı derinden sarsan tarihin bu en yıkıcı savaşı, pek çok ülke gibi Türkiye'yi de yakından etkilemiş, yine pek çok ülke gibi demokrasinin henüz tam olarak zaferini ilan etmeyişi, bir yerde tek parti iktidarının gerek hukuki düzenlemeler, gerek talimatlar, gerekse kapatma kararları basın özgürlüğünün son derece sınırlı ve kısıtlılığının da gerekçesini oluşturmuştur.

İkinci Dünya Savaşı dönemi Türkiye'sinde basının Türk dış siyasetinin ana eksenini oluşturulan denge siyasetinin ve propagandanın bir aracı olarak nasıl kullanıldığını ve gazeteci/yazarların bu ortama ilişkin tavrını keşfetmeyi amaçlayan araştırma 1938-1946 yılları arasında Cumhuriyet gazetesinde toplam 11,078 köşe yazısı ve 10434 başlık üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda dış politika ilgili nötr başlıkların en yüksek, iç politika ile ilgili negatif başlıkların en düşük orana sahip olduğu dolayısı ile köşe yazıları başlıklarının, iktidarın iç siyaset ile ilgili olarak olumsuz yorum yapılmaması "talimatına" ve dış siyaset ile ilgili olarak ise uluslar arası ilişkilerde yürüttüğü "denge siyaseti" ne uyumlu olduğu görülmüştür.

Çalışmanın bulgularından biri de savaşın başladığı 1939 yılında baskıların yoğun olmadığı, kapatılma süresi açısından en uzun kapatma dönemi sonrasına denk gelen 1941 yılında ise denge siyaseti arayışlarına uygun olarak yeni döneme uyum sağlama açısından dış ve iç siyaset ile ilgili yazıların sayısının yoğunluğunun artmasıdır. Yine en uzun kapatmanın yaşandığı 1940 yılı sonrası, 1941 yılında dış

siyaset ile ilgili olumsuz haberlerin sayısının artmış olması da son derece dikkat çekici bir bulgu olmaktadır.

Başlıklar siyaset kategorisi içinde değerlendirildiğinde de en yüksek oran, dış siyaset ile ilgili yorumsuz başlıklara en düşük oran ise iç siyaset ile ilgili olumsuz başlıklara aittir. 1940 yılında üç ay gibi uzun bir süre kapatılan Cumhuriyet gazetesinde dış siyasete ait olumlu ve olumsuz yazıların oranındaki yükseklik önemli bir bulgudur. İç siyaset ile ilgili oranlar ise savaşın şiddetini arttırdığı 1942 yılının iç siyaseti de olumsuz yönde etkilediğini, savaşın bittiği 1945'te ise iç siyaset ile ilgili tarafsız bir tutum sergilendiğini göstermektedir. Uluslararası siyaset kategorisine giren köşe yazılarına bakıldığında savaşın başlarında düşük olan yazı yoğunluğunun savaşın ortalarına doğru yükseldiği görülmektedir. Bu kategori içinde de en yüksek oran yorum yapılmayan başlıklara en düşük oran ise iç siyasetle ilgili olumsuz başlıklara aittir. Yine en uzun kapatma döneminin hemen sonrasında, savaşa katılma kararının verildiği ve savaşın bittiği 1945 yılı içinde ise dış siyasetle ilgili olumlu yorumların arttığı gözlenmektedir. Uluslararası ilişkilerin iç siyasetle ilişkilendirilen başlık oranına bakıldığında ise son derece düşük olduğu gözlenmekte, iç siyasetle ilgili olumsuz yorumların en yüksek olduğu yılın en uzun kapatma döneminin gerçekleştiği 1940 yılına denk gelmesi çarpıcı bir bulgu olmaktadır. Ekonomi konulu köşe yazılarına bakıldığında yoğunluğun en yüksek olduğu yıl savaşın başladığı 1939 en düşük olduğu yıl ise 1943 yılına ait olduğu görülmektedir. Bu verilerden yola çıkarak ekonomi konulu köşe yazılarının savaş sürecinde dış siyaset içeriğine yoğunlaşmadığı, iç siyasetle ilgili olumlu ve olumsuz başlıkların ise son derece düşük olduğu söylenebilir. Bir diğer önemli bulgu ise savaşın sonuna doğru ekonomi konulu yazıların sayısındaki artıştır. Kültür, sanat ve eğitim konulu köşe yazısı başlıklarının yıllara göre genel dağılımına bakıldığında iç siyasetle ilgili yorumsuz başlıkların çoğunlukta olduğu görülmektedir. Dikkat çekici bir diğer bulgu ise bu grup içinde yer alan başlıklar içinde dış siyasetle ilgili olumlu başlığa sahip yazının olmayışı, olumsuz ve yorumsuz başlıkların ise yok denecek kadar düşük bir orana sahip olmasıdır. Yaşam-genel kategorisi araştırma kapsamında değerlendirilen kategoriler içinde toplumsal yaşantı içinde iç ve dış siyasete dair olanı ortaya koyan en önemli kategorilerden biridir. Genel dağılıma bakıldığında iç siyaset içerikli yorumsuz başlıklar çok önemli bir farkla diğer içerikler içinde çoğunluğu oluşturmaktadır. Dış siyasetle ilgili olumlu içeriğe sahip başlıklar yıllara göre düşüş göstermiştir. Bu noktada savaş uzadıkça olumlu içerikli başlıkların sayısında azalma olduğu sonucuna varılabilir. Savaşın sona erdiği tarih olan 1945 yılında iç ve dış siyasetle ilgili yorumsuz yazıların en yüksek orana ulaştığını belirtmek gerekmektedir.

Cumhuriyet Gazetesi'nin kent konulu yazıları savaşın başlangıç tarihinden bitiş tarihine kadar geçen süreç içinde düşüş göstermiş, savaşın bittiği 1945 tarihinde hiçbir köşe yazısına rastlanmamıştır. Bu durum savaş sürecinde yerelin uluslararası ve ulusal olanın yanında öneminin azaldığını göstermesi bakımından önemlidir. İçerikleri açısından kent konulu yazıların başlıkları değerlendirildiğinde iç siyasete olumlu ve olumsuz yaklaşan başlık sayılarındaki oransal eşitlik dikkat çekmektedir. Bu sonuç kent kategorisinin kendi içinde bir denge siyaseti oluşturduğunu göstermektedir. 1940 yılında iç siyaset içeriğinde olumsuz başlıkların olumlu başlıklardan daha yüksek olduğu görülmekte, en uzun kapatılma döneminden öncesine denk gelmesi ile bağlantısı olabileceğini düşündürmektedir. Spor konulu yazılara yalnızca 1941 ve 1942 yılında rastlanmıştır. Toplam 17 yazı içinde ise dış politika içeriği taşıyan başlık bulunmamakta, 2 tanesi iç

siyasetle ilgili olumlu diğer 2 tanesi ise olumsuz içerik taşımaktadır. Siyasetle ilgisi dolaylı olan bilim teknik konulu yazılara bakıldığında toplam 68 yazı içinde çoğunluğun dış siyasetle ilgili yorumsuz içeriğe sahip yazılara ait olduğu görülmektedir. Yine savaşın başladığı tarihte bilim ve teknik konularına yer veren yazı sayısı son derece yüksekken 1940 ve 1941 yıllarında bilim teknik konulu içeriğe rastlanmamış, savaşın sonlarına doğru bilim teknik konulu köşe yazılarının sayısında artış görülmüştür. Bu kategori içinde iç politika içeriğine sahip yazıya rastlanmıştır. Sağlık konusu en düşük yüzdeye sahip sınıflandırma ölçütlerinden biridir. Savaşın başladığı 1939 yılında yazı oranı giderek düşmüş, sonlarına doğru tekrar yükselmeye başlamış ancak savaşın bittiği 1945 tarihinde en yüksek düzeye ulaşmıştır. Gazetenin öncelikleri bağlamında değerlendirildiğinde sağlık konusunun ancak savaşın başı ve sonunda önemli olduğu görülmektedir. Dış siyasetle ilgili tek başlık savaşın sonunda yorumsuz içeriğe sahip bir başlıktır. İç siyasetle ilgili başlıklar ise yine 1945 yılında yorumsuz içeriğe sahiptir. Anadolu gezileri, cephelerin bulunduğu ülkeler ve taraf devletlere yapılan gezilerin konu edildiği gezi kategorisi İçeriklere göre değerlendirildiğinde ise en yüksek sayının dış siyasetle ilgili yorumsuz başlıklara ait olduğu görülmektedir.

Basın ve iktidar ilişkisinin doğası gereği ve çoğu kez iç içeliği savaş dönemlerinde gazeteciler açısından çok daha keskin ve zorludur. Özellikle gazeteci mebuslar ya da mebus gazeteciler bu keskin ve zorlu dönemin denetim ve baskı zihniyetinin hedefi haline dönüşmüşler, Cumhuriyet Gazetesi sahibi Yunus Nadi açısından da durum farklı olmamıştır. Öte yandan savaşın devletlerin Türkiye'yi kendi taraflarında savaşmaya ikna çabaları ve dahası basını bu çabaların odağı haline getirme girişimleridir. Dünya'yı mihver ve ittifak devletleri diye ikiye bölen bu travmatik savaş boyunca propaganda tür ve teknikleri her açı ve cepheden uygulanmış, buna ilişkin Türk dış politikasının verdiği yanıt -kendi iç dinamiklerinin de etkisi ile- denge siyaseti ve arayışları olmuştur. Hiç kuşkusuz dönem basını içinde de birbirinden farklı görüşleri savunan gazeteciler bulunmaktadır. Fakat belirgin ve genel bir yaklaşım belirleme zorunluluğu basının da kendi içinde bir denge siyaseti belirlemesine ve zorunlu olarak uygulamasına neden olmuştur. Tüm bu siyasi gelişme ve tavra Cumhuriyet Gazetesi perspektifinden bakıldığında; iktidarın belirlediği çizginin karşılığını bulduğu görülmekte, çizginin dışına çıkıldığı dönemlerde verilen kısa ya da uzun dönemli kapatma kararları da bu karşılığın neticesi olmaktadır. Yoruma en fazla olanak tanıyan ve basının en önemli gücünü oluşturan köşe yazıları "yorum yapılmayacak" baskısına başlıklar düzleminde yapmayarak, yapacaksa olumlu yorum yaparak; "bana göre yorum yapacaksın" baskısına ise -kendi içinde bir ironi oluşturarak- denge siyaseti ile karşılığını vermiştir.

Her dönemi kendi koşulları ile bir bütün olarak değerlendirme zorunluluğunu önceleyerek edilecek son söz ancak baskının her türüne karşı durabilmişleri bir kez daha saygı ile anmak gerek olacaktır.

TEŞEKKÜR (THANKS)

Çalışmanın gerçekleşme sürecinde değerli görüşlerini eksik etmeyen Yard.Doç.Dr.Yavuz Bayram, Yard.Doç.Dr.Onur Bekiroğlu, Yard.Doç.Dr.Şule Yüksel Özmen ve Barış Yalın'a teşekkür ederim.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Best, A., vd. (2008). Uluslar arası Siyasi Tarih. İstanbul:Yayın Odası
2. Koloğlu, O., (1994). Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'de Basın. 2. Basım. İstanbul:İletişim Yay.
3. Kozok, F., (2007). 1938-1946 Yılları Arası Cumhuriyet Gazetesi'nin Genel Yayın Siyaseti. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara:Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
4. Güvenir, M., (1991). 2.Dünya Savaşında Türk Basını. İstanbul:Gazeteciler Cemiyeti Yayınları.
5. Glasneck, J., Türkiye'de Faşist Alman Propagandası. Çev.: Arif Gelen, Ankara:Onur Yayınları.
6. Heywood, A., (2011), Siyaset. 4. Baskı, Çev. Bekir Berat Özipek vd., Ankara:Liberte Yayınları
7. McNeil, W., (2001). Dünya Tarihi. 5. Basım. Çev: Alaeddin Şenel, Ankara: İmge Yayınlar
8. Nadi, Y., t.y. Cumhuriyet Yolunda. İstanbul: Cumhuriyet Kitap.
9. Tanilli, S., (1980). Teşkilat-ı Esasiye Kanunu, Türk Anayasaları ve İlgili Mevzuat. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.
10. Topuz, H., (1993). 100 Soruda Basın Tarihi. Ankara:Gerçek Yayınları.
11. Topuz, H., (t.y.). 100 Soruda Başlangıçtan Bugüne Türk Basın Tarihi: Davalar, Hapisler, Saldırıları, Faili Meçhul Cinayetler ve Holdingler. İstanbul: Gerçek Yayınevi
12. Topuz, H., (2003).II.Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi. İstanbul:İletişim Yayınları.